

Пријава могућег кршења закона из надлежности Агенције током изборне кампање

Опис битних чињеница:

Председница Народне скупштине је 13. априла 2025. расписала изборе за одборнике у скупштинама две локалне самоуправе – Граду Зајечару и општини Косјерић, чиме је, у смислу закона, почела изборна кампања.

<http://www.parlament.gov.rs/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B4%D1%81%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B0%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B5%D1%81%D0%BA%D1%83%D0%BF%D1%88%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B5.50904.43.html>

Коалиција политичких странака, које чине окосницу владајуће већине у Републици Србији, поднела је заједничку изборну листу у Косјерићу, док је Српска напредна странка самостално поднела изборну листу у Зајечару. Обе ове листе носе исти назив: „Не дамо Србију – АЛЕКСАНДАР ВУЧИЋ". Листе су поднете изборним комисијама 17. априла 2025.

https://www.rik.parlament.gov.rs/extfile/sr/files/additionalDocuments/660/944/Resenje%20o%20proglasenju%20izborne%20liste%20Ne%20damo%20Srbiju_ALEKSANDAR%20VUCIC.pdf

<https://www.rik.parlament.gov.rs/extfile/sr/files/additionalDocuments/660/971/ИНФОРМАЦИЈА.pdf>

На више ТВ станица емитовани су у претходних неколико дана промотивни спотови чији је потписник „Центар за друштвену стабилност" (на пример: ТВ Б92, 30.4.2025. између 19.30 и 19.31, ТВ Пинк, 1.5.2025. између 19.42 и 19.43, када је емитован спот који је под насловом „Ми смо желели да разбијамо ускршња јаја, они су одлучили да разбијају главе", доступан овде: <https://www.youtube.com/watch?v=WTyTM1i-9bE>). Спотови нису означени као „политички маркетинг". Спот садржи лик Александра Вучића, снимљен у некој од ситуација где је иступао у својству председника Републике Србије или носиоца неке друге јавне функције коју је раније вршио, снимак истог јавног функционера који вероватно потиче са скупа одржаног у Београду 12.4.2025, а чији организатор је и даље непознат, снимке изведених инфраструктурних јавних радова, позив на јавни скуп непознатог организатора који је најављен „у центру Ниша 17. маја" (2025), као и слоган „Не дамо Србију".

ТВ станице на којима су емитовани ови предизборни спотови су **доступни без накнаде свим гледаоцима ТВ програма на територији Зајечара и Косјерића**, без обзира на то да ли користе услуге неког и којег пружаоца услуге кабловске телевизије.

На Youtube каналу корисника Центар за друштвену стабилност, <https://www.youtube.com/@deblokade>, објављено је и неколико других видео-прилога, у којима се користи слоган „Не дамо Србију" и гледаоци позивају на скуп непознатог организатора у Нишу. У последњем објављеном под називом: „Док су они блокирали путеве, ми смо градили нове везе" такође је приказан лик Александра Вучића, из неке прилике када је у својству председника Републике путовао брзим возом и снимци железничких пруга.

<https://www.youtube.com/watch?v=FF7ehUX2Xkg&pp=ygUoZGVibG9rYWVRhIGNlbnRhciB6YSBkcjVzdHJlbnUgc3RhYmlsbm9zdA%3D%3D>

Како се може видети из библиотеке огласа коју омогућава Google, најмање два видео прилога са ове странице у којима се користи слоган „Не дамо Србију" и врши позивање на скуп у Нишу

су била „спонзорисана“, односно, реч је о плаћеним огласима путем разних платформи тог пружаоца услуга.

<https://adstransparency.google.com/advertiser/AR04164559667848019969?region=RS>

Промовисани видео – прилози су доступни корисницима широм Србије, укључујући и Зајечар и Косјерић, али није видљиво да ли су рекламе посебно усмерене ка становницима ове две локалне самоуправе.

Центар за друштвену стабилност је регистрован као удружење, које претежни део својих прихода (у 2023. и 2024) остварује из републичког или буџета локалних самоуправа.

<https://fin.apr.gov.rs/JavnaPretraga/FiDetails?mbr=28078994&rnd=115ea438-9dbe-4710-ad9f-577436407958>

На главној страни интернет презентације овог удружења нису видљиви наведени видео – прилози.

<https://czds.rs/>

Релевантни прописи

Закон о финансирању политичких активности, у члану 2. под појмом изборне кампање подразумева скуп активности политичких субјеката које почињу од дана расписивања избора, између осталог, „у сврху јавног представљања учесника на изборима и њихових изборних програма“, „организовање и одржавање скупова“, „промоцију, израду и поделу рекламног материјала“, „политичко оглашавање“, „медијске, маркетиншке, ПР и консултантске услуге“ и „друге сличне активности“.

Исти закон у члану 9. предвиђа да се под појмом прилога подразумевају новчани износи, које физичко или правно лице добровољно даје политичком субјекту, као и услуге пружене без накнаде или под условима који одступају од тржишних.

Исти закон у члану 12. забрањује финансирање политичког субјекта, између осталог, од „јавних установа, јавних предузећа, привредних друштава и предузетника који обављају услуге од општег интереса; установа и предузећа са учешћем државног капитала;“, „удружења и других недобитних организација;“

У члану 13, ст. 3. је забрањено давање прилога политичком субјекту преко трећег лица, а у ст. 4. је забрањено прикривање идентитета даваоца прилога или износа прилога.

У члану 23. је политичким субјектима забрањено да користе јавне ресурсе, изузев оних који су додељени у складу са Законом.

У истом члану прописано је да „оглас и сваки други вид рекламног материјала који се користи у изборној кампањи мора да садржи идентификацију политичког субјекта који учествује у изборној кампањи.“

Опис могућег кршења Закона и могућег начина утврђивања

Из описаних чињеница није јасно које све одредбе Закона су повређене, односно да ли је до повреде дошло, што је ствар коју Агенција за спречавање корупције може да утврди коришћењем својих овлашћења из члана 32, ст. 3. до 5. Закона

Политичким субјектима је забрањено да примају новчане прилоге и бесплатне услуге од удружења, али не постоји забрана да удружење пружа услугу политичком субјекту по тржишним условима (уколико је пружање таквих услуга предвиђено статутом удружења). Пошто у овом случају удружење „Центар за друштвену стабилност“ пружа услугу политичким субјектима – коалицији, односно политичкој странци које су поднеле изборну листу за изборе у Зајечару и Косјерићу под називом „Не дамо Србију – АЛЕКСАНДАР ВУЧИЋ“, промовисањем слогана изборне листе и lika особе чије је име и презиме саставни део изборне листе, у поступку провере је потребно утврдити да ли постоји уговорни однос, да ли је уговорена накнада по тржишним условима, те да ли су поштована правила о оглашавању или је дошло до повреде правила из члана 12. и 23. Закона.

У случају да не постоји уговорни однос између политичког субјекта и наведеног удружења, потребно је, ради утврђивања да ли је дошло до повреде члана 13. и члана 23. Закона, утврдити да ли су израда видео – прилога који промовишу политички субјект и оглашавање финансирани из јавних ресурса, као и да ли постоји основ да се закључи да је неко лице дало прилог политичком субјекту, плаћајући израду и промоцију видео - прилога.

У сваком случају, за расветљавање свих битних чињеница би могло бити од значаја да Агенција од МУП прибави информацију о томе ко је организатор скупа који је најављен за 17. мај у Нишу.

Тим за мониторинг изборне кампање

Транспарентност Србија